

REGISTERBLAD**Område av riksintresse för naturvård i Östergötlands län****Områdesnummer:** NRO 050 073**Områdesnamn:** Ljungstorpsområdet**Kommun:** Mjölby, Boxholm**Areal:** 840 ha**Registrerat av:** Ewa Rydmark**Datum för registrering:** 2008-09-01**Kartblad:****Naturgeografisk region:****Kust/havsregion:****Regionindelning för sjöar och vattendrag:****Agrara kulturlandskapsregioner:****Landskapsform:****Riksvärde**

Geovetenskap		
--------------	--	--

Värdeomdöme:

Ljungstorpsområdet med sin mycket mångformiga geologi och tilltalande landskapsbild utgör en mycket värdefull och skyddsvärd naturmiljö med ytterst få motsvarigheter i Östergötland. Här finns randåsar, kame-bildning, iskontaktbrant, tillförselåsar, dödisgropar, sandur m.m. Sandurbildningar är endast känt från två platser i länet. Kalkkärr förekommer på båda sidor av kommungränsen och en mängd värdefulla hagmarker och kalktorrängar återfinns. Området är utsett till riksintresse för naturvärden på grund av sina geologiska värden.

Huvudkriterier:**Förutsättningar för bevarande:**

Ingrepp som till exempel täkt, schaktning, mer omfattande bebyggelse, barrträdsplantering av ängs- och hagmarker, schaktning, dikning av kärrmarker, gödsling av ogödslade marker ska undvikas.

Säkerställande:

Området ingår i den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet: 60-15.

Området ingår också i Östergötlands läns bevarandeplan för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärde nr: 301.

Objektet vid Åsabackarna är naturreservat. Objektet vid Åsabackarna ingår i Natura 2000.

Områdets huvuddrag:

Kring Ljungstorp, i både Boxholm och Mjölbys kommuner, finns variationsrik övergångsbygd, underlagrad av en del av den mellansvenska israndzonen. Denna bildades för cirka 11 000 år sedan då en temperaturnedgång tillfälligt fick den undansmältande landisens front att stå stilla. Jordarterna i Ljungstorpsområdet består av isälvsmaterial, moräntäckt isälvsmaterial och morän. Både isälvsaterialet och moränen håller höga halter av alunskiffer och kalksten.

Morfologiskt kan två delområden urskiljas inom denna del av randbildningsstråket. Det norra, i huvudsak skogsbevuxna partiet uppvisar en mycket kuperad topografi med ryggar, kullar, åsar och mellanliggande dödissänkor. Detta ligger huvudsakligen i Mjölbys kommun. Det södra delområdet, främst beläget i Boxholms kommun, karaktäriseras däremot av mycket stora, plana till flackt välvda fält. Markanvändningen här är åker och beten.

Något norr om grustaget vid Slätten påträffas en hästskoformad, troligen glacifluvial, bildning med skänklarna riktade mot norr. Från söder ansluter en kort ås som stiger mot åskanten. Norr och väster om Slätten, på båda sidor av kommungränsen, påträffas öst-västliga åsar - så kallade randåsar. Dessa knyts samman av en ås med normal nord-sydlig riktning. Randåsområdet begränsas i norr av en iskontaktbrant. Till denna ansluter 200 m norr om Slätten en av Ljungstorpsområdets två tillförelåsar. Åsen är getryggsformad, välutbildad och imponerade hög i söder. Den kan följas 500 m åt nordnordväst där den plötsligt tunnare ut och försvinner. Flera djupa, torvfyllda dödisgropar omger åsen. Ryggarna är uppbyggda av isälvsmaterial, vilket delvis är täckt av ett upp till en m mäktigt moränlager.

På ett flertal lokaler påträffas kalktorrängsflora med bland annat backsippa, brudbröd, ängshavre, solvända, backsmultron, jordtistel och lundstarr. Knapp 1 km norr om gården Ljungstorp reser sig en kraftigt kuperad del av randbildningen. Den är uppsplittrad i ett stort antal oregelbundet riktade, skarpt brutna åsar, kullar och ryggar med mellanliggande dödishålor - ett kamelandskap. Till norra kanten av randbildningen ansluter den andra av Ljungstorpsområdets tillförelåsar. Materialet i formationen är moräntäckt isälvsmaterial.

Områdets kuperade topografi framträder mycket väl i den södra, betade delen - naturreservatet Åsabackarna. Dessa är bevuxna med glest stående enbuskar och grupper av nyponbuskar. Stäppängsfloran innehåller backsippa, jordtistel, vädtklint, brudbröd, backsmultron, backklöver och färgmåra. I täktbranter återfinns fältmalört och puktörne.

Svartsjön nordost om Rinna kyrka är belägen i den djupaste dödisgropen inom en kamebildning. Ett gravfält och flera enstaka stensättningar i hagmarker väster om Rinna kyrka antyder en kontinuerlig kulturlandskapsutveckling från järnålder men med betoning på laga skiftets omvandling av landskapet.

Det södra delområdet inom randbildningsstråket karaktäriseras av stora, plana till flackt välvda fält. Ytan har dock en småbruten morfologi med klart urskiljbara strömrännor. Genom odling har dessa utjämnas kraftigt. Materialet, som har hög halt av alunskiffer och kalk, utgörs främst av sand. I ytan dominerar grusiga till grusigt sandiga sediment. De ytliga delarna i grusfälten kring Ljungstorp når nivåer över högsta kustlinjen (HK) som i denna trakt ligger 138 - 140 meter över havet. Det södra delområdet har, på grund av att fältet når över HK, strömrännor och materialsammansättningen tolkats som sandurbildning. Området upptas praktiskt taget helt av odlingsmark. På de magra åkrarna trivs den rödlistade riddarporre.

Anmärkningar: Ingår i naturvårdsprogram (klass 1) samt bevarandeplan på regional och nationell nivå.

Referenser:

Länsstyrelsen i Östergötlands län, 1994: Bevarandeplan för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövården. Länsstyrelsen 1994:2. Linköping.

Naturvårdsverket, 1996: Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm.

Boxholm kommun, ?. Naturvårdsprogram för Boxholm kommun.